

Research Paper

Research of structural relationship between responsibility and academic burnout with mediating role of decision- making styles in secondary public high school students

Ehsan Rezazadeh¹, Atousa Kalantar Hormozi², Asieh Shariatmadar³

1. M.A. of School Counseling, Counseling Educational Group, Faculty of Psychology and Education, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
2. Associate Professor, Counseling Educational Group, Faculty of Psychology and Education, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
3. Assistant Professor, Counseling Educational Group, Faculty of Psychology and Education, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

Citation: Rezazadeh E, Kalantar Hormozi A, Shariatmadar A. Research of structural relationship between responsibility and academic burnout with mediating role of decision- making styles in secondary public high school students. J of Psychological Science. 2021; 20(106): 1811-1829.

ORCID

URL: <https://psychologicalscience.ir/article-1-1034-fa.html>

doi [10.52547/JPS.20.106.1811](https://doi.org/10.52547/JPS.20.106.1811)

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords: responsibility, academic burnout, decision- making styles, students, secondary high school

Background: Many students enter different educational levels each year with enthusiasm, passion and hope for future. Although it is expected that the enthusiasm and passion would last to amount to personal and social progress in the best possible way, some students get academic burnout. Therefore, the main issue of the study is to investigate the structural relationship between responsibility and academic burnout with the mediation of decision-making styles of high school students.

Aims: The present research aimed to study the structural relationship between responsibility and academic burnout with mediating role of decision-making styles in the secondary high school students.

Methods: This was a descriptive research with correlation methods and structural equation modeling. The statistical population of the research included all the male students (2031 members, that among them, 323 have been chosen by Cluster Random Sampling method) studying in grades 10 and 11 in secondary public high schools of Yazd, in the educational year 2019-20. Gathering data is made possible by questionnaire of evaluating the level of students' responsibility (Monireh Kordloo, 2010), GDMS general decision making questionnaire (Scott & Bruce, 1995) and MBI-SS educational burnout questionnaire (Breso and colleagues, 2007). Afterwards, The data has been scrutinized through Analysis of Covariance (ANCOVA) and Regression analysis. Version 24 of AMOS software is used for analyzing data in this research.

Results: The results revealed that responsibility has negative and statistical significance on the secondary high school students' academic burnout ($P < 0/001$). Furthermore, the results revealed that the decision-making styles affect the secondary high school students' academic burnout, in such a way that avoidant, dependent and spontaneous decision-making styles have positive and statistical significance ($P < 0/001$) while the rational and intuitive decision-making styles have negative and statistical significance ($P > 0/01$).

Conclusion: Regarding the importance of responsibility and students' decision-making styles variables that are in correlation with burnout variable and the necessity of improving them to enhance the academic and educational quality, it is vital to evaluate and indicate the relationship between these variables.

Received: 20 Dec 2020

Accepted: 30 Dec 2020

Available: 22 Dec 2021

* **Corresponding Author:** Ehsan Rezazadeh, M.A. of School Counseling, Counseling Educational Group, Faculty of Psychology and Education, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

E-mail: ehsanrezazadeh73@yahoo.com

Tel: (+98) 9138580693

2476-5740/ © 2021 The Authors. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license

(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Academic life is one of the most important aspects of a person's life which has a great impact on other aspects of life. In the meantime, the burnout variable has spread to educational situations and contexts, which is referred to as academic burnout (Salmela Arrow, Saulinen, Holopainen, 2008).

Burnout has been an important research topic in psychology and related fields in the last three decades (Jalalvand, Lotfi Kashani and Vaziri, 2020). Academic burnout refers to academic pessimism and exhaustion caused by academic demands (Salmela Arrow and - Opadia, 2017); and includes three areas of academic exhaustion, academic unwillingness, and academic inefficiency (Maslach and Jackson, 1981, citing Wang, Giuan, Lee, Ching, and Rivai, 2019). People with burnout often experience symptoms such as unwillingness, inability to continue attending classes, not participating in class activities, feeling meaningless in class activities, and feeling inability to learn the curriculum (Raius-Raizgos, Garcia-Izguirido, Sabioko-Tiber, Carillo-Garcia and Solano-Rios, 2018).

On the other hand, responsibility is one of the main characteristics of diligent students, and in this case, it does not matter if this student has high cognitive abilities or not. It is important that the student has a clear understanding of the goal assigned to him / her and does not hesitate to perform all the tasks to achieve that goal (Awlak, Quinn and Wilson, 2016). There is disagreement about responsibility as a human trait, but in general, it means being responsive to the needs of oneself and others and performing individual and social duties in the best way. According to the results of previous research, it is inferred that responsibility leads to more effort in students and more effort would result in higher academic success and achievement. (Ellis et al., 1975, quoted by Khadivi and Iranollahi, 2013).

In school, responsibility is explored through recognizing and respecting the needs of an individual and the group. Responsibility can be considered as a necessity and an inner commitment from the individual to perform all the activities assigned to

him, which originates from within the person. (Serto, 2004, quoted by Sepah Mansour, 2017).

On the other side, another factor studied in this study in relation to academic burnout is the type of decision-making styles of students; because the need to make more effective and correct decisions in educational activities is not hidden from anyone, and this has been one of the challenges of people over time. The research of Madvani and Mokhtari (1397) showed that there is a significant relationship between coaches' decision-making styles and athletes' burnout at the 0.05 level. Furthermore, there was a positive and significant relationship between the level of players' burnout and the two rational and intuitive styles among the dimensions of the coaches' decision-making styles. Coaches' dependent, spontaneous, and avoidant decision-making styles also explain 40% of volleyball players' burnout changes.

In general, decision-making means choosing a solution from two or more options in a preventive behavior and in order to achieve a specific goal or achievement with the least possible risk (Croney, 2005). That is why decision-making is the core of planning. Therefore, there will be no planning without decision making (Weinz, Kontz, 1993).

Therefore, considering the importance of two variables of responsibility and decision-making styles in students that are related to the variable of burnout and their growth is crucial to improve the quality of education and training, it is necessary to examine and show the relationship between these variables. Hence the main issue in this research is that how can we examine the structural relationship between responsibility and academic burnout mediated by decision-making styles in secondary high school students?

Method

This research is applied descriptive in terms of purpose and method as well as correlation and structural equation modeling. The statistical population of this study consisted of all 10th and 11th grade male students of public secondary schools in Yazd (Iran) in the academic year 2019-2020. The total number was 2031 and 323 were selected as a sample by multistage cluster sampling.

Tools

In this study, the following tools were used to collect data:

Student Responsibility Questionnaire:

This questionnaire was compiled by Kordlou based on Maslow's hierarchical theory in 2010. This questionnaire has 56 questions with 5 factors including student activity inside and outside the school environment, responsibility at home and school, absenteeism and latency, feeling of security and self-esteem. Kordlou (2010) reported the reliability of this questionnaire with Cronbach's alpha coefficient and validity 0.89 and 0.82 respectively. At the same time it should be noted that finally, reliability and validity were recalculated separately for this study again. The alpha value obtained for this study is 0.88, which indicates that the questionnaire used is reliable. The reliability of the questionnaire subscales in this study also includes outer commitment 0.77, internal commitment 0.84, sense of security 0.76, self-esteem 0.85 and sense of belonging 0.91. Validity was 0.89 for this study.

General Decision Making Styles Questionnaire (GDMS):

The General Decision Making Styles Questionnaire was designed in 1995 by Scott and Bruce to evaluate decision-making methods based on decision-making theory. In this study, Scott and Bruce (1995) reported Cronbach's alpha coefficient of the subscales of this

questionnaire between 0.68 and 0.94 and used exploratory factor analysis to evaluate the construct validity. But it should be noted that, the reliability was calculated again for this study. The results obtained of reliability study for each of the scales of this questionnaire in this study including 0.78 rational style, 0.70 intuitive style, 0.69 dependent style, 0.81 spontaneous style and 0.72 avoidant style, respectively.

Academic burnout questionnaire MBI-SS:

This questionnaire was developed in 2007 by Bresó et al. The reliability of the questionnaire was calculated by its creators with Cronbach's alpha coefficient in the range between 0.70 to 0.82. On the other hand, the reliability of the questionnaire items in this study also showed that the propositions of the same spectrum in each section have a high internal correlation. The alpha value obtained for this questionnaire is 0.84, which indicates that the questionnaire used is reliable or in other words, it has the necessary reliability. The reliability of the subscales of the questionnaire also includes academic exhaustion 0.77, academic unwillingness 0.74 and academic inefficiency 0.73, respectively. The validity calculated for this study was 0.78.

Results

Descriptive findings

Table 1. Descriptive statistics on the dimensions of research variables

variable	Average	Standard deviation	Acquired scores	
			Minimum score	Maximum score
Academic exhaustion	1	4.44	5	25
Academic unwillingness	9.91	3.76	4	20
Academic inefficiency	13.59	4.07	6	28
Internal commitment	30.67	4.14	18	39
Outer commitment	34.77	4.90	19	45
Avoidant style	11.675	4.642	5	24
Spontaneous style	13.352	4.203	5	24
Dependent style	14.637	3.893	5	25
Intuitive style	18.660	3.010	7	25
Rational style	17.0831	3.441	7	25

In the present study, Kolmogorov-Smirnov test has been used to check the normality of data distribution so that parametric statistical tests can be used then. The output of the Kolmogorov-Smirnov test showed that the assumption that the data were normal was not violated. In other words, the significance level of the

test for all research scales is higher than 0.05 and therefore the claim of normal distribution of data is accepted and therefore we used parametric tests and covariance-based structural equation modeling. Then, the covariance-based structural equation modeling approach was used to investigate the research

hypotheses. related to the overall model fit indices and the main parameter (direct and indirect effects of

independent variables on the burnout variable) are reported in the following figures and tables:

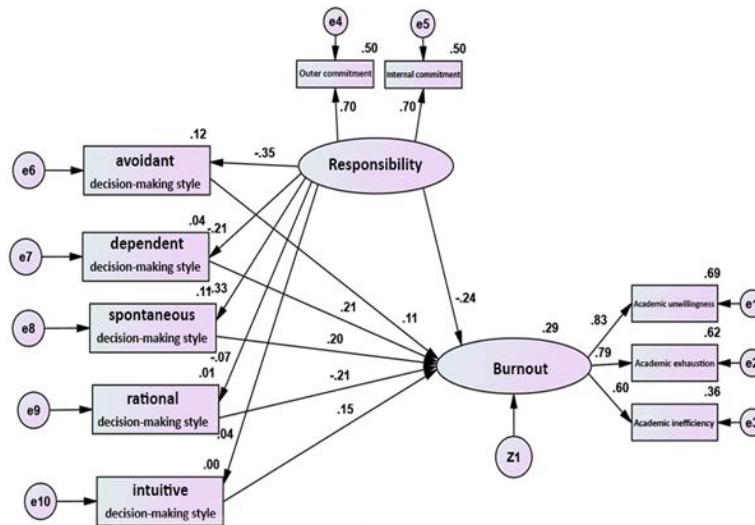

Figure 1: The initial model of the factors affecting academic burnout in the standard model

Table 2. Estimation of evaluation indicators of total initial structural equation model

index	CMIN	GFI	TLI	CFI	DF	CMIN/DF	RMSEA	NFI	IFI
value	230.545	0.780	0.562	0.718	29	7.590	0.174	0.696	0.724

Table 3. Estimation of evaluation indicators of total modified structural equation model

index	CMIN	GFI	TLI	CFI	DF	CMIN/DF	RMSEA	NFI	IFI
value	53.475	0.968	0.936	0.963	26	2.057	0.057	0.932	0.964
Acceptable range	-	>0.9	>0.9	>0.9	-	<3	<0.08	>0.9	>0.9

The evaluation criteria of the structural equation model as a whole, considering the optimal range of these indicators, generally indicate that the hypothetical model developed by the research data is not supported, in other words, the fit of the data to the

model is not established and the model needs modification. Therefore, the model was re-estimated, in order to achieve more accurate results after modifying the model and eliminating non significant relationships in the original model.

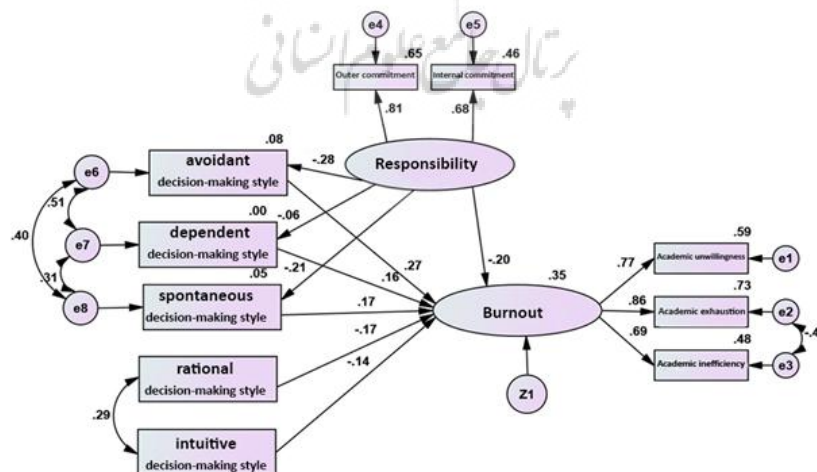

Figure 2: Modified model of factors affecting academic burnout in the standard model (structural research model)

Table 4. Estimation of direct and indirect effects of independent variables on academic burnout variable in the modified model

independent variable	Mediator variable	dependent variable	Determination coefficient	Estimation					
				direct		indirect		Total	
				value	P	value	P	value	P
Avoidant style	-	Academic burnout	0.35	0.269	0.001	-	-	0.269	0.001
Dependent style	-			0.161	0.007	-	-	0.161	0.007
Spontaneous style	-			0.170	0.003	-	-	0.170	0.003
Intuitive style	-			-0.174	0.001	-	-	0.174	0.001
Rational style	-			-0.138	0.009	-	-	-0.138	0.009
Responsibility	-			-0.202	0.004	-	-	-0.202	0.004
Responsibility	Avoidant style			-0.281	0.001	-0.076	0.012	-0.357	0.001
Responsibility	Spontaneous style			-0.213	0.002	-0.009	0.894	0.222	0.001
Responsibility	Dependent style			-0.060	0.363	-0.036	0.034	-0.096	0.254

The overall evaluation indicators of the structural equation model, considering the optimal range of these indicators, generally indicate that the hypothetical model developed by the research data is supported, in other words, the data fit to the model is established and the fit indicators indicate the desirability of the structural equation model.

Based on the estimated values, the analysis of research hypotheses can be presented as follows:

According to the results of table 4, the direct effect of the responsibility variable on the variable of academic burnout is statistically negative and significant ($P < 0.01$ and $\beta = -0.220$). On the other hand, according to the results, it was found that the direct effect of the variables including decision-making styles of avoidant ($P < 0.001$ and $\beta = 0.269$), dependent ($P < 0.01$ and $\beta = 0.161$) and spontaneous ($P < 0.01$ and $\beta = 0.170$) on the variable of academic burnout of secondary high school students is statistically positive and significant. Also, it was found that the direct effect of the variables including intuitive ($P < 0.001$ and $\beta = -0.174$) and rational decision-making styles ($P < 0.01$ and $\beta = -0.138$) is statistically significant on the variable of burnout of high school students and this relationship is negative and significant. Finally, the research findings showed that responsibility through mediation of decision-making styles has an effect on the burnout of secondary high school students. Based on the information in Model 2 and Table 4, the effect of responsibility variable on intuitive and rational styles was not been significant, so the mediation of these two variables is not significant.

Conclusion

The aim of this study was to investigate the structural relationship between responsibility and academic burnout mediated by decision-making styles in secondary high school students. Based on the obtained results, the first hypothesis of the research is confirmed that there is a negative and significant relationship between responsibility and academic burnout in the students; This finding is in line with the results of most previous studies such as the results of Aulak, Kevin, Wilson (2016), Chang, Lee, Bayon, Seung and Lee (2015), Sepah Mansour (2017), Saemi, Deilami and Akbari Daghi (2014) and Khadivi and Elahi (2013) is consistent.

In fact, irresponsibility will lead to the inability to establish healthy and kindly relationships with others, the inability to make decisions, consecutive academic failures, dropouts and, most importantly, turning to maladaptive and aggressive behaviors (White, 2003, quoted by Khadivi and Iranollahi, 2013).

Therefore, based on the results, it is explained that students with higher academic achievement have a higher level of responsibility than students with lower academic achievement, and accepting their responsibility is one of the effective factors in achieving success and experiencing positive and pleasant emotions as well as reducing academic burnout (Glasser, 1967, quoted by Sharef, 2007). When a student has a high level of responsibility, he is more successful in his interactions with the school environment, teachers and classmates, and this leads to more positive feedback and more learning opportunities, and as a result, he handles his academic affairs better and the academic burnout will decrease. Also, according to the results of the research findings, the second to sixth hypotheses of the research that

decision-making styles affect the academic burnout of high school students are confirmed. This finding is consistent with the results of previous studies such as Berne (2008), Parker, Wendy and Baroque (2007), Tanhelm (2004), Schumacher (2010), Nazari and Mokhtari Dinani (2018), Hadizadeh Moghadam and Tehrani (2015).

In explaining the above finding, we can say that when a person has a dependent decision-making style, because he always suffers from lack of intellectual independence, he relies on the support of others to make decisions and solve his daily problems. Thus, he is faced with a kind of tension and experience of negative emotions such as mind rumination and catastrophe, and this may lead to feelings of inability and negative action in academic performance (Walker and Britsamitter, 2015). It can also be explained that when the student has a spontaneous decision-making style means a feeling of tension and pressure in decision-making and performance without reflection, he pays attention to short-term goals when making decisions and because he cannot consider long-term goals. He refuse to pay attention to doing his homework regularly and prefer short-term pleasures in daily life such as going to parties, interacting with peers, watching TV programs, etc rather than studying and devoting time to intensive study, and as a result in time. So achieve poor results in his semester exams and this can lead to a feeling of inability in academic performance and ultimately academic burnout (Khaleghikhah et al., 2019).

On the other hand, the person with avoidant decision-making style avoids making decisions and reacts to the issues related to education by procrastination and avoidance. This can be associated with decreased academic performance as well as emotional and academic burnout (Gregory, Sunsh, Faitosa, Benisk, Hayogs, & Sals, 2017).

Also, the results showed that intuitive and rational decision-making styles in the relationship between responsibility and academic burnout were not significant and could not play a mediating role. But avoidant, spontaneous and dependent decision-making styles were significant in the relationship between responsibility and academic burnout and could play a mediating role; This finding of the

research is consistent with the results of previous studies such as the results of Aulak et al. (2016), Chang et al. (2015), Sepah Mansour (2017), Nazari and Mokhtari Dinani (2018) and Saemi et al. (2014). In this regard, the reason that the two styles of intuitive and rational decision-making have not been able to play a mediating role in the relationship between the two variables of responsibility and academic burnout can be referred to the study population, length of questionnaire questions and the impact of demographic variables on research variables. The culture, age and gender of the subjects can affect the level of responsibility and the power of thinking and decision making. On the other hand, the lack of full cognitive development of adolescents and their underdeveloped abstract and intellectual thinking at this age has further caused that these two styles cannot play a mediating role which require full cognitive development.

In explaining how inefficient decision-making styles (avoidant, spontaneous and dependent style) have been able to mediate, it can be argued that when a person has doubts about the commitment and acceptance of responsibility in the field of education, which is often accompanied by tension, stress and anxiety, these inefficient and flawed decision-making styles can aggravate the situation and lead to distance by creating more procrastination in the person. So, he avoids choosing to do it on time and trying harder to do academic things. By achieving unfavorable results and creating a kind of helplessness and feeling of failure, the possibility of feeling emotionally exhaustion and disability in a person increase and lead to academic burnout.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article is taken from the master's thesis of the first author in the field of counseling in the Faculty of Psychology and Educational Sciences of Allameh Tabatabai University of Tehran.

Funding: This research is in the form of a master's thesis and has no financial support.

Authors' contribution: first author is the principal investigator of the research and the second author is supervisor and thesis advisor(consultant) is the third author.

Conflict of interest: The authors do not disclose any conflict of interest in relation to this research.

Acknowledgments: We would like to thank the supervisors and consultants of this research who helped us in this research.

مقاله پژوهشی

بررسی رابطه ساختاری مسئولیت‌پذیری و فرسودگی تحصیلی با میانجی‌گری سبک‌های تصمیم‌گیری دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه

احسان رضازاده*^۱، آتوسا کلانترهرمزی^۲، آسیه شریعتمداری^۳

۱. کارشناس ارشد مشاوره مدرسه، گروه آموزشی مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۲. دانشیار، گروه آموزشی مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۳. استادیار، گروه آموزشی مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

<p>زمینه: همه‌ساله، دانش‌آموزان زیادی با شوق و رغبت و امید به آینده، وارد مقاطع مختلف آموزشی می‌شوند و علی‌رغم اینکه انتظار می‌رود این شوق و انگیزه، ادامه یابد تا به بهترین نحو، به اعتلای فردی و جامعه کمک نماید، اما برخی از دانش‌آموزان، دچار فرسودگی تحصیلی می‌شوند، بنابراین مسئله اصلی پژوهش بررسی رابطه ساختاری مسئولیت‌پذیری و فرسودگی تحصیلی با میانجی‌گری سبک‌های تصمیم‌گیری دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه می‌باشد.</p>	<p>کلیدواژه‌ها: مسئولیت‌پذیری، فرسودگی تحصیلی، سبک‌های تصمیم‌گیری، دانش‌آموزان، دوره دوم متوسطه</p>
<p>هدف: این پژوهش با هدف بررسی رابطه ساختاری مسئولیت‌پذیری و فرسودگی تحصیلی با میانجی‌گری سبک‌های تصمیم‌گیری دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه انجام گرفت.</p>	
<p>روش: پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی و مدل معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانش‌آموزان پسر پایه دهم و یازدهم دوره دوم متوسطه مدارس دولتی شهر یزد مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ تشکیل دادند که تعداد آن‌ها ۲۰۳۱ نفر بوده و از این تعداد، ۳۲۳ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند. در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه سنجش میزان مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان (منیره کردلو، ۱۳۸۹)، پرسشنامه سبک‌های تصمیم‌گیری عمومی GDMS (اسکات و بروس، ۱۹۹۵) و پرسشنامه فرسودگی تحصیلی MBI-SS (برسو و همکاران، ۲۰۰۷) استفاده شد و سپس داده‌ها با استفاده از روش تحلیل کوواریانس محور و رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. در این پژوهش جهت تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار AMOS نسخه ۲۴ استفاده شد.</p>	
<p>یافته‌ها: نتایج نشان داد مسئولیت‌پذیری بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه تأثیر منفی و معنادار دارد ($P < ۰/۰۰۱$). همچنین در ادامه، تحلیل نتایج نشان داد سبک‌های تصمیم‌گیری بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه تأثیر دارد، به گونه‌ای که سبک‌های تصمیم‌گیری اجتنابی، وابستگی و آنی تأثیری مثبت و معنادار داشته ($P < ۰/۰۰۱$) و سبک‌های تصمیم‌گیری شهودی و عقلانی اثری منفی و معنادار دارند ($P < ۰/۰۰۱$). در نهایت نیز تحلیل داده‌های موجود نشان داد که مسئولیت‌پذیری با میانجی‌گری سبک‌های تصمیم‌گیری بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه تأثیر دارد ($P > ۰/۰۱$).</p>	<p>دریافت شده: ۱۳۹۹/۰۹/۳۰ پذیرفته شده: ۱۳۹۹/۱۰/۱۰ منتشر شده: ۱۴۰۰/۱۰/۰۱</p>
<p>نتیجه‌گیری: با توجه به اهمیت دو متغیر مسئولیت‌پذیری و سبک‌های تصمیم‌گیری در دانش‌آموزان که با متغیر فرسودگی در ارتباط هستند و لزوم رشد آنها جهت بهبود کیفیت تحصیلی و آموزشی، ضروری است که رابطه بین این متغیرها بررسی و نشان داده شود.</p>	

* نویسنده مسئول: احسان رضازاده، کارشناس ارشد مشاوره مدرسه، گروه آموزشی مشاوره، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

رایانامه: ehsanrezazadeh73@yahoo.com

تلفن: ۰۹۱۳۸۵۸۰۶۹۳

مقدمه

همه پیشرفت‌های شگفت‌انگیز انسان در دنیای امروز زاینده یادگیری است. انسان اشرف مخلوقات و خلیفه خدا بر روی زمین می‌باشد، او در گذرگاهی قرار دارد که می‌تواند با یادگیری و انتخاب آگاهانه خود به اسفل‌السافلین و یا اعلی‌العلین تبدیل شود. انسان بیشتر توانایی‌های خود را از طریق یادگیری به دست می‌آورد، از طریق یادگیری رشد فکری پیدا می‌کند و توانایی‌های ذهنش فعلیت می‌یابد. یادگیری اساس رفتار انسان را تشکیل می‌دهد و از طریق یادگیری فرد با محیط خود آشنا می‌شود. گاهی محیط را تحت تسلط و فرمان خود دارد و زمانی خویشتن را با آن سازگار می‌کند (سیف، ۱۳۸۵). در این میان آموزش و پرورش فرآیندی متشکل و به هم پیوسته است که تمامی اجزای آن در ارتباط با یکدیگر برای رسیدن به هدفی معین فعالیت می‌کنند. امروزه آموزش و پرورش به عنوان کانونی در نظر گرفته می‌شود که از طرفی زمینه‌ساز رشد همه‌جانبه شخصیت دانش‌آموزان بوده و از سویی دیگر رشد اقتصادی، سیاسی و اجتماعی جوامع را نیز موجب می‌شود. آن چه که در این نظام باید بیشتر از همه به آن توجه شود، دانش‌آموزان می‌باشند. تمام فعالیت‌ها و سیاست‌گذاری‌های آموزش و پرورش باید در راستای بهبود فرآیند تحصیلی و یادگیری دانش‌آموزان و بهبود سلامت روان آنان به عنوان سازندگان آینده جامعه باشد (عسکری، حجت‌خواه و حیدریگی، ۱۳۹۴). هدف عمده تعلیم و تربیت ایجاد تغییرات مطلوب در رفتار و نگرش‌ها، علائق، توانایی‌ها، مهارت‌ها، اعتقادات و به‌طور کلی همه ویژگی‌های فرد است (نظمیه، ۱۳۹۵).

زندگی تحصیلی یکی از مهم‌ترین ابعاد زندگی اشخاص است که بر سایر ابعاد زندگی تأثیر فراوان دارد و در این بین متغیر فرسودگی به موقعیت‌ها و بافت‌های آموزشی گسترش پیدا کرده است که از آن با عنوان فرسودگی تحصیلی نام برده می‌شود (سالملا-آرو، ساولاینز، هولوپاینز، ۲۰۰۸). می‌توان گفت که موقعیت‌های آموزشی به عنوان محل کار فراگیران محسوب می‌شود، اگرچه فراگیران در موقعیت‌های آموزشی به عنوان کارمند کار نمی‌کنند یا شغل خاصی در آنجا ندارند، اما از دیدگاه روانشناختی، فعالیت‌های آموزشی و درسی آن‌ها را می‌توان به عنوان یک کار و فعالیت در نظر گرفت (سالملا-آرو و همکاران، ۲۰۰۸)، با این تفاوت که فرسودگی تحصیلی وابسته به موقعیت خاص است؛ یعنی فرسودگی تنها در موقعیت مدرسه اندازه‌گیری می‌شود (آهولا و هاکانن، ۲۰۰۷). فرسودگی

یک موضوع مهم پژوهشی در روانشناسی و رشته‌های مرتبط با آن در سه دهه گذشته بوده است (جلالوند، لطفی‌کاشانی و وزیری، ۱۳۹۹). فرسودگی تحصیلی به بدبینی تحصیلی و خستگی ناشی از تقاضاهای تحصیلی اشاره دارد (سالملا-آرو و اوپادیا، ۲۰۱۷)؛ و شامل سه حیطه خستگی تحصیلی، بی‌علاقگی تحصیلی و ناکارآمدی تحصیلی است (ماسلاچ و جکسون، ۱۹۸۱ به نقل از وانگ، گیوان، لی، چینگ و ریوای، ۲۰۱۹). افرادی که فرسودگی تحصیلی دارند معمولاً علائمی مانند بی‌اشتیاقی نسبت به مطالب درسی، ناتوانی در ادامه حضور مستمر در کلاس‌های درس، مشارکت نکردن در فعالیت‌های کلاسی، احساس بی‌معنایی در فعالیت‌های درسی و احساس ناتوانی در فراگیری مطالب درسی را تجربه می‌کنند (رایوس-رایسگوز، گارسیا-ایزگویردو، سابیوکو-تیر، کاریلو-گاریسا و سولانو-رایوز، ۲۰۱۸). از سویی دیگر بر اساس پژوهش‌های انجام شده، می‌توان گفت که فرسودگی تحصیلی در موقعیت‌های آموزشی با ویژگی‌هایی مانند خستگی ناشی از الزامات مربوط به مطالعه، رشد حس و نگرش بدبینانه و بدون حساسیت نسبت به مطالب درسی و نیز احساس پیشرفت شخصی ضعیف در امور درسی و تحصیلی مشخص می‌شود (سالملا-آرو، ساولاینز و هولوپاینز، ۲۰۰۸).

در سوی دیگر بحث، مسئولیت‌پذیری به عنوان یکی از ویژگی‌های اصلی دانش‌آموزان کوشا مطرح است و در این مورد فرقی ندارد که این دانش‌آموز دارای توانایی‌های شناختی بالایی باشد یا چنین نباشد. مهم این است که دانش‌آموز درباره هدفی که برایش تعیین شده است درک روشنی داشته و برای رسیدن به مقصود از انجام تمام وظایفی که برای او تعیین شده است دریغ نمی‌کند (آولاک، کوین و ویلسون، ۲۰۱۶).

درباره مسئولیت‌پذیری به عنوان یکی از ویژگی‌های انسانی اختلاف نظر‌هایی وجود دارد، برای مثال از نظر فروید، انسان مسئول اعمال و رفتار خود نیست بلکه تمام رفتارها را نیرویی تعیین می‌کند که در درون انسان قرار دارد، درحالی که آدلر بر مسئولیت فردی و اجتماعی تأکید دارد (شفیع آبادی، ۱۳۸۸، به نقل از منصفی، احدی و حاتمی، ۱۳۹۷). در مجموع مسئولیت‌پذیری به معنای پاسخگو بودن در برابر نیازهای خود و دیگران و انجام وظایف فردی و اجتماعی به بهترین شکل است و با توجه به نتایج بدست آمده از تحقیقات پیشین این‌گونه استنباط می‌شود احساس مسئولیت منجر به کوشش و تلاش بیشتر در دانش‌آموزان می‌شود و تلاش بیشتر منجر

به موفقیت و پیشرفت تحصیلی بالاتر می‌شود (الیس و همکاران، ۱۹۷۵، به نقل از خدیوی و ایران‌اللهی، ۱۳۹۲).

در مدرسه مسئولیت‌پذیری از طریق شناخت و احترام به نیازهای خود و گروه مورد بررسی قرار می‌گیرد. مسئولیت‌پذیری را می‌توان یک التزام و تعهد درونی^۱ از سوی فرد برای انجام مطلوب همه فعالیت‌هایی که بر عهده او گذاشته شده است، دانست که از درون فرد سرچشمه می‌گیرد (سرتو، ۲۰۰۴ به نقل از سپاه منصور، ۱۳۹۶). در همین راستا، صائمی، دیلمی و اکبری‌داغی (۱۳۹۳) در پژوهشی نشان دادند که مسئولیت‌پذیری توانسته است ۱۶ درصد از تغییرات نمره فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان را تبیین نماید.

از طرفی، یکی دیگر از عوامل مورد بررسی در این پژوهش در ارتباط با فرسودگی تحصیلی، نوع سبک‌های تصمیم‌گیری دانش‌آموزان است؛ چراکه لزوم اتخاذ تصمیم‌های اثربخش‌تر و درست‌تر در فعالیت‌های آموزشی بر هیچ کس پوشیده نیست و این موضوع یکی از چالش‌های افراد در طول زمان بوده است. در پژوهش نظریان مادوانی و مختاری دینانی (۱۳۹۷)، نشان داده شد که میان سبک‌های تصمیم‌گیری مریبان و فرسودگی ورزشکاران در سطح ۰/۰۵، ارتباط معنی‌داری وجود دارد و در بین ابعاد سبک تصمیم‌گیری مریبان، دو سبک عقلانی و شهودی با میزان فرسودگی بازیکنان، رابطه مثبت و معنی‌داری داشتند. همچنین، سبک‌های تصمیم‌گیری وابستگی، آنی و اجتنابی مریبان ۴۰ درصد از تغییرات فرسودگی بازیکنان والیبال را تبیین می‌کند. از طرفی در پژوهشی دیگر، برن (۲۰۰۸) نشان داد سیاست‌های سازمان (اعم از سازمان آموزش و پرورش و مدرسه)، تصمیم‌گیری افراد را تحت تأثیر قرار داده و ویژگی‌های فردی و نوع ارتباطات نیز بر فرآیند تصمیم‌گیری آنان تأثیر قابل ملاحظه‌ای می‌گذارد. سیستم‌های آموزشی، به ویژه مدارس از جمله سیستم‌های بسیار پیچیده‌ی غیر قابل پیش‌بینی هستند و در چنین وضعیتی تصمیم‌گیری یکی از چالش‌های اصلی مدیران مدارس و دانش‌آموزان محسوب می‌شود.

تصمیم به مفهوم عام آن به معنای قطعی کردن قصد و نیت و به نتیجه رساندن، قضاوت و حل مسئله می‌باشد. به عقیده واگنر و هلنبرک (۲۰۰۵) تصمیم‌گیری به معنی فرآیند جمع‌آوری داده‌ها برای ارزیابی گزینه‌ها و انتخاب بهترین آن‌ها برای حل مسئله است. به اعتقاد پیتز (۲۰۰۴) سبک

1. necessity & internal commitment

تصمیم‌گیری افراد بیان‌گر الگوی عادت است که آن‌ها در هنگام تصمیم‌گیری مورد استفاده قرار می‌دهند. به عبارت دیگر سبک تصمیم‌گیری هر فرد رویکرد شخصیتی او در درک و واکنش به وظیفه تصمیم‌گیری خود است (تانلهام، ۲۰۰۴). پارکر، واندی و باروک (۲۰۰۷) در پژوهش‌های خود به این نتیجه دست یافتند که بین سبک عقلانی و هر یک از سبک‌های شهودی، آنی و اجتنابی رابطه معنادار و منفی وجود دارد. از سوی دیگر، کروسلی و هاگهوس (۲۰۰۵) نیز در پژوهش‌های خود به این نتیجه رسیدند که بین سبک تصمیم‌گیری عقلانی و شهودی با رضایت شغلی، رابطه معناداری وجود دارد، درحالی‌که این رابطه با دیگر سبک‌های تصمیم‌گیری مشاهده نگردید. تانلهام (۲۰۰۴) نیز در مطالعه‌ای به این نتیجه رسید که بین سبک تصمیم‌گیری آنی با استرس رابطه‌ای معنادار وجود دارد، درحالی‌که این رابطه با دیگر سبک‌های تصمیم‌گیری اعم از سبک‌های عقلانی، شهودی و وابستگی دیده نشد و در نهایت اسچوماکر (۲۰۱۰) در پژوهش‌های خود به این نتیجه رسید که بین دو سبک اجتنابی و عقلانی رابطه معناداری وجود دارد، درحالی‌که در دیگر سبک‌های تصمیم‌گیری همچنین رابطه‌ای را مشاهده نکرد.

به گونه کلی تصمیم‌گیری به معنای انتخاب یک راهکار از میان دو یا چند گزینه در یک رفتار پیشگیرانه و به منظور حصول به یک هدف یا دستاورد خاص با حداقل مخاطره ممکن است (کرونی، ۲۰۰۵). به همین دلیل تصمیم‌گیری هسته مرکزی برنامه‌ریزی را تشکیل می‌دهد. لذا برنامه‌ریزی بدون تصمیم‌گیری وجود نخواهد داشت (وینز، کونتز، ۱۹۹۳).

بنابراین با توجه به اهمیت دو متغیر مسئولیت‌پذیری و سبک‌های تصمیم‌گیری در دانش‌آموزان که با متغیر فرسودگی در ارتباط هستند و لزوم رشد آنها جهت بهبود کیفیت تحصیلی و آموزشی، ضروری است که رابطه بین این متغیرها بررسی و نشان داده شود، چراکه نتایج آن برای دانش‌آموزان، آموزگاران، مشاوران، مدیران، دست‌اندرکاران آموزش و پرورش قابل کاربست بوده و نتایج این‌گونه پژوهش‌ها می‌تواند تلویحات مهمی در زمینه طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی و ارتقای بهداشت روانی دانش‌آموزان در زمینه فرسودگی تحصیلی داشته باشد. از این رو مسئله اصلی در این پژوهش آن است که چگونه می‌توان به بررسی رابطه ساختاری

(۱۳۸۹) پایایی این پرسشنامه را با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ و روایی آن را ۰/۸۲ گزارش کرده است. در عین حال لازم به ذکر است که در آخر مجدداً برای این پژوهش پایایی و روایی به صورت جداگانه محاسبه شد. بررسی پایایی گویه‌های پرسشنامه نشان داد که گزاره‌های هم طیف هر بخش، همبستگی درونی بالایی دارند و میزان آلفای بدست آمده برای این پژوهش ۰/۸۸ می‌باشد که این عدد، نشان دهنده آن است که پرسشنامه مورد استفاده، از قابلیت اعتماد و یا به عبارت دیگر از پایایی لازم برخوردار است. پایایی خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه در این پژوهش نیز به ترتیب شامل تعهد بیرونی ۰/۷۷، تعهد درونی ۰/۸۴، احساس امنیت ۰/۷۶، عزت‌نفس ۰/۸۵ و احساس تعلق ۰/۹۱ می‌باشد. در زمینه روایی محاسبه شده برای این پژوهش نیز، ۰/۸۹ بدست آمده است.

پرسشنامه سبک‌های تصمیم‌گیری عمومی GDMS: پرسشنامه سبک‌های تصمیم‌گیری عمومی در سال ۱۹۹۵ توسط اسکات و بروس به منظور ارزیابی شیوه‌های تصمیم‌گیری و بر اساس نظریه سبک‌های تصمیم‌گیری طراحی شد. از نظر بروس و اسکات به طور کلی ۵ سبک تصمیم‌گیری وجود دارد که عبارتند از سبک تصمیم‌گیری عقلانی که بیانگر تمایل تصمیم‌گیرنده به شناسایی تمامی راهکارهای ممکن، ارزیابی نتایج هر راهکار از تمامی جنبه‌های مختلف و در نهایت انتخاب راهکار بهینه و مطلوب توسط تصمیم‌گیرنده در هنگام مواجهه با شرایط تصمیم‌گیری است و سبک تصمیم‌گیری شهودی که فرآیندی ناخودآگاه است که در سایه تجربه‌های استنتاج شده به دست می‌آید و در این شیوه تصمیم‌گیری، فرد تصمیم‌گیرنده منطق روشنی در رابطه با درست بودن تصمیم خود ندارد، بلکه با تکیه بر بینش و فراست درونی خود آن چیزی را که فکر می‌کند درست است انجام می‌دهد. یکی دیگر از سبک‌های مطرح شده، سبک تصمیم‌گیری وابستگی است که بیانگر عدم استقلال فکری و عملی تصمیم‌گیرنده و تکیه بر حمایت‌ها و راهنمایی‌های دیگران در هنگام اتخاذ تصمیم است و از طرفی دیگر سبک تصمیم‌گیری آنی مطرح شده است که بیانگر احساس اضطراب تصمیم‌گیرنده و تمایل وی به اخذ تصمیم‌نهایی در کوتاه‌ترین و سریع‌ترین زمان ممکن است و در نهایت سبک مطرح شده، سبک تصمیم‌گیری اجتنابی است که در این سبک افراد در هنگام مواجهه با مسأله تا آنجا که امکان‌پذیر باشد تصمیم‌گیری را به تعویق انداخته و از هرگونه واکنش نسبت به مسأله رخ داده طفره می‌روند.

مسئولیت‌پذیری و فرسودگی تحصیلی با میانجی‌گری سبک‌های تصمیم‌گیری در دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه پرداخت؟

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی و از نوع همبستگی و مدل معادلات ساختاری محسوب می‌شود. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانش‌آموزان پسر پایه دهم و یازدهم دوره دوم متوسطه مدارس دولتی شهر یزد مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ تشکیل دادند که تعداد آن‌ها ۲۰۳۱ نفر بوده و از این تعداد، ۳۲۳ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند. نمونه‌گیری بدین صورت انجام شد که ابتدا از بین دو ناحیه آموزش و پرورش شهرستان یزد، یک ناحیه انتخاب شد و سپس از بین مدارس دوره دوم متوسطه ناحیه انتخاب شده، پنج مدرسه به صورت تصادفی انتخاب شده و در نهایت، از بین کلاس‌های دهم و یازدهم مدارس انتخاب شده، ۱۲ کلاس انتخاب گردید و در نهایت ابزارهای خودگزارشی مورد استفاده در این تحقیق بین دانش‌آموزان پسر توزیع شد. معیار ورود افراد، دانش‌آموزان پسر بودند که تاکنون در آن مقطع تجدید نشده بودند و سال اولی بوده که در آن مقاطع تحصیل می‌کردند و نشان مناسب با دیگر افراد نمونه بود و از طرفی تمامی افراد کسانی بودند که تمایل به پاسخگویی به پرسشنامه‌ها را به صورت آزادانه و آگاهانه داشتند. معیار خروج افراد نیز عدم رضایت دانش‌آموزان جهت تکمیل پرسشنامه‌ها بود و از سویی افرادی که یک مرتبه در این مقاطع تجدید شده بودند و دومین سالی بود که مشغول به تحصیل در همان مقطع بودند نیز جز معیارهای خروج محسوب شدند.

ب) ابزار

در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد: پرسشنامه میزان مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان: این پرسشنامه در سال ۱۳۸۹ به وسیله کردلو و براساس نظریه سلسله‌مراتبی مازلو تدوین شده است. این پرسشنامه دارای ۵۶ پرسش با ۵ عامل شامل فعالیت دانش‌آموز در داخل و خارج از محیط مدرسه، مسئولیت‌پذیری در منزل و مدرسه، میزان غیبت و تأخیر، احساس امنیت و عزت‌نفس می‌شود. نمره‌گذاری پرسشنامه در طیف لیکرت ۴ درجه‌ای (کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) انجام می‌شود. کردلو

پایایی پرسشنامه به وسیله سازندگان آن با ضریب آلفای کرونباخ در دامنه‌های بین ۰/۷۰ الی ۰/۸۲ محاسبه شده است. در ایران نیز نعمی (۱۳۸۸) پایایی این ابزار را بالا و در دامنه‌های بین ۰/۷۵ الی ۰/۸۲ برآورد نموده است. از طرفی بررسی پایایی گویه‌های پرسشنامه در این پژوهش نیز نشان داد که گزاره‌های هم طیف هر بخش، همبستگی درونی بالایی دارند و میزان آلفای بدست آمده برای این پرسشنامه ۰/۸۴ می‌باشد که این عدد، نشان دهنده آن است که پرسشنامه مورد استفاده، از قابلیت اعتماد و یا به عبارت دیگر از پایایی لازم برخوردار است. پایایی خرده مقیاس‌های پرسشنامه نیز به ترتیب شامل خستگی تحصیلی ۰/۷۷، بی‌علاقگی تحصیلی ۰/۷۴ و ناکارآمدی تحصیلی ۰/۷۳ می‌باشد. در زمینه روایی محاسبه شده برای این پژوهش نیز، ۰/۷۸ بدست آمده است.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی: افراد این پژوهش همگی دانش‌آموزان پسری بودند که در مقاطع تحصیلی دهم و یازدهم متوسطه دوم مشغول به تحصیل بوده و سن آنان در بازه ۱۷ الی ۱۸ سالگی قرار داشت و از طرفی تمامی دانش‌آموزان مورد پژوهش ساکن شهر یزد بودند.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی ابعاد متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	نمرات اکتسابی	
			حداقل نمره	حداکثر نمره
خستگی تحصیلی	۱۴/۴۷	۴/۴۴	۵	۲۵
بی‌علاقگی تحصیلی	۹/۹۱	۳/۷۶	۴	۲۰
ناکارآمدی تحصیلی	۱۳/۵۹	۴/۰۷	۶	۲۸
تعهد درونی	۳۰/۶۷	۴/۱۴	۱۸	۳۹
تعهد بیرونی	۳۴/۷۷	۴/۹۰	۱۹	۴۵
سبک تصمیم‌گیری اجتنابی	۱۱/۶۷۵	۴/۶۴۲	۵	۲۴
سبک تصمیم‌گیری آنی	۱۳/۳۵۲	۴/۲۰۳	۵	۲۴
سبک تصمیم‌گیری وابستگی	۱۴/۶۳۷	۳/۸۹۳	۵	۲۵
سبک تصمیم‌گیری شهودی	۱۸/۶۶۰	۳/۰۱۰	۷	۲۵
سبک تصمیم‌گیری عقلانی	۱۷/۸۳۱	۳/۴۴۱	۷	۲۵

پرسشنامه سبک‌های تصمیم‌گیری عمومی یک ابزار خود گزارشی است که سبک‌های ذکر شده در بالا را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. این آزمون دارای ۲۵ عبارت است و آزمودنی باید در یک طیف لیکرت ۵ درجه (کاملاً مخالف = ۱ تا کاملاً موافق = ۵) میزان موافقت یا مخالفت خود با هر یک از عبارات را مشخص سازد. این پرسشنامه دارای ۵ زیر مقیاس بوده و به هر زیر مقیاس ۵ عبارت اختصاص یافته است. با مقایسه نمرات آزمودنی در زیر مقیاس‌های مربوط به سبک‌های گوناگون، سبک اصلی وی مشخص می‌شود. زیر مقیاسی که در نهایت دارای بیشترین امتیاز است، سبک غالب آزمودنی در تصمیم‌گیری به شمار می‌رود.

در این پژوهش اسکات و بروس (۱۹۹۵) ضریب آلفای کرونباخ زیر مقیاس‌های این پرسشنامه را بین ۰/۶۸ تا ۰/۹۴ گزارش کرده‌اند و به منظور بررسی روایی سازه از روش تحلیل عاملی اکتشافی استفاده کرده‌اند. هادی زاده مقدم و طهرانی (۱۳۸۷) نیز در ایران به هنجاریابی پرسشنامه مذکور پرداخته‌اند. آن‌ها ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۱ را برای کل آزمون گزارش کرده‌اند و با توجه به دریافت اصل پرسشنامه و ترجمه آن، روایی محتوایی پرسشنامه ترجمه شده با نظر اساتید مورد بررسی قرار گرفته و تأیید شده است. جهت سنجش روایی سازه نیز همبستگی بین سبک‌های تصمیم‌گیری و همچنین همبستگی بین نمرات هریک از سؤالات پرسشنامه و نمرات مربوط به هر سبک مورد بررسی قرار گرفته است و روایی ۰/۸۴ به دست آورده‌اند اما در عین حال لازم به ذکر است که در آخر مجدداً برای این پژوهش پایایی محاسبه شد. نتایج بررسی پایایی برای هر یک از مقیاس‌های این پرسشنامه در این پژوهش به ترتیب شامل ۰/۷۸ سبک عقلانی، ۰/۷۰ سبک شهودی، ۰/۶۹ سبک وابستگی، ۰/۸۱ سبک آنی و ۰/۷۲ سبک اجتنابی به دست آمده است.

پرسشنامه فرسودگی تحصیلی MBI-SS: این پرسشنامه در سال ۲۰۰۷ به وسیله برسو و همکاران تدوین شده است. این پرسشنامه دارای ۱۵ پرسش با ۳ عامل خستگی تحصیلی، بی‌علاقگی تحصیلی و ناکارآمدی تحصیلی است که خستگی تحصیلی، ۵ عبارت (مطالب درسی خسته کننده هستند)، بی‌علاقگی تحصیلی، ۴ عبارت (احساس می‌کنم نسبت به مطالب درسی علاقه‌ای ندارم) و ناکارآمدی تحصیلی، ۶ عبارت (احساس می‌کنم نمی‌توانم از عهده مشکلات درسی بر بیایم) دارد. نمره‌گذاری آن نیز در طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) انجام می‌شود.

در این بخش، به ارزیابی مدل نظری پرداخته می‌شود ولی قبل از آن لازم است در مورد پیش‌فرض‌های مدل معادله ساختاری، اطلاعات لازم ارائه شود. **حجم بهینه نمونه:** در پژوهش حاضر با مدنظر قرار دادن حد بالای نسبت حجم نمونه به تعداد متغیرهای مشاهده شده و پارامترهای آزاد (نسبت ۲۰ به ۱)، پیچیدگی مدل، روش برآوردهای پارامترهای آزاد (برآورد حداکثر درست‌نمایی (نیاز داشتن به حجم نمونه بالا)، حجم داده‌های مفقود (کمتر از ۵ درصد) و رابطه نرمالیتی چندمتغیره با حجم نمونه (هر چه انحراف از نرمال بودن چندمتغیره بیشتر شود نسبت پاسخگویی که برای برآورد هر پارامتر مورد نیاز است افزایش می‌یابد) (به ازای هر پارامتر ۱۰ نمونه) اصل بر این گذاشته شد که حجم نمونه ۳۲۳ نفر به منظور اجرای مدل‌سازی معادله ساختاری کفایت لازم را دارد.

داده‌های پرت چندمتغیره: داده‌های پرت چندمتغیره بیانگر این است که در یک فضای چندمتغیره، چه تعدادی از موارد می‌تواند پرت یا دورافتاده محسوب شوند. شاخصی که اغلب در خصوص تشخیص داده‌های پرت چندمتغیره در مدل‌سازی معادله ساختاری مورد استفاده می‌گیرد و در این پژوهش نیز به منظور تشخیص داده‌های پرت چندمتغیره مورد استناد قرار گرفته است شاخص فاصله مالهونوبیس^۱ است. در پژوهش حاضر قبل از برآورد پارامترهای آزاد در مدل معادله ساختاری مربوط به هر یک از فرضیه‌های پژوهش موارد پرت چندمتغیره از طریق شاخص مالهونوبیس بررسی شدند که مشخص شد ۳ مورد از داده‌ها باید حذف شوند.

جدول ۲. برآورد مقادیر شاخص‌های همخطی چندگانه متغیرهای مستقل

متغیر	Tolerance	VIF
سبک اجتنابی	۰/۵۲۴	۱/۷۱۵
سبک تصمیم‌گیری آبی	۰/۸۴۳	۱/۱۷۶
سبک تصمیم‌گیری وابستگی	۰/۸۱۲	۱/۱۱۷
سبک تصمیم‌گیری شهودی	۰/۷۹۶	۱/۳۵۵
سبک تصمیم‌گیری عقلانی	۰/۶۴۷	۱/۴۱۲
مسئولیت‌پذیری	۰/۵۱۳	۱/۲۷۳

نرمال بودن توزیع داده‌ها: با استفاده از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف می‌توان توزیع (نرمال، یکنواخت، پواسون و نمایی) داده‌های یک متغیر کمی را مورد بررسی قرار داد. در تحقیق حاضر از این آزمون جهت بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها استفاده شده است تا در صورت برقرار بودن این شرط بتوان از آزمون‌های آماری پارامتریک استفاده نمود.

در این بخش، به ارزیابی مدل نظری پرداخته می‌شود ولی قبل از آن لازم است در مورد پیش‌فرض‌های مدل معادله ساختاری، اطلاعات لازم ارائه شود.

حجم بهینه نمونه: در پژوهش حاضر با مدنظر قرار دادن حد بالای نسبت حجم نمونه به تعداد متغیرهای مشاهده شده و پارامترهای آزاد (نسبت ۲۰ به ۱)، پیچیدگی مدل، روش برآوردهای پارامترهای آزاد (برآورد حداکثر درست‌نمایی (نیاز داشتن به حجم نمونه بالا)، حجم داده‌های مفقود (کمتر از ۵ درصد) و رابطه نرمالیتی چندمتغیره با حجم نمونه (هر چه انحراف از نرمال بودن چندمتغیره بیشتر شود نسبت پاسخگویی که برای برآورد هر پارامتر مورد نیاز است افزایش می‌یابد) (به ازای هر پارامتر ۱۰ نمونه) اصل بر این گذاشته شد که حجم نمونه ۳۲۳ نفر به منظور اجرای مدل‌سازی معادله ساختاری کفایت لازم را دارد.

داده‌های پرت چندمتغیره: داده‌های پرت چندمتغیره بیانگر این است که در یک فضای چندمتغیره، چه تعدادی از موارد می‌تواند پرت یا دورافتاده محسوب شوند. شاخصی که اغلب در خصوص تشخیص داده‌های پرت چندمتغیره در مدل‌سازی معادله ساختاری مورد استفاده می‌گیرد و در این پژوهش نیز به منظور تشخیص داده‌های پرت چندمتغیره مورد استناد قرار گرفته است شاخص فاصله مالهونوبیس^۱ است. در پژوهش حاضر قبل از برآورد پارامترهای آزاد در مدل معادله ساختاری مربوط به هر یک از فرضیه‌های پژوهش موارد پرت چندمتغیره از طریق شاخص مالهونوبیس بررسی شدند که مشخص شد ۳ مورد از داده‌ها باید حذف شوند.

نرمال بودن چندمتغیره: برقراری شرط نرمال بودن چندمتغیره از پیش‌فرض‌های اصلی در استفاده از روش برآورد حداکثر درست‌نمایی (ML^۳) در مدل‌سازی معادله ساختاری است. این شرط (توزیع نرمال چندمتغیره) به ویژه در پژوهش اجتماعی به احتمال زیاد می‌تواند نقض شود. با این حال، روش حداکثر درست‌نمایی نسبت به نقض نرمال بودن چندمتغیره تا اندازه‌ای مقاوم است و البته این در حالی است که هرچه نقض این شرط آشکارتر یا شدیدتر شود برای به دست آوردن برآوردهای قابل

4. Mardia, K.v

5. Variance Inflation Factor

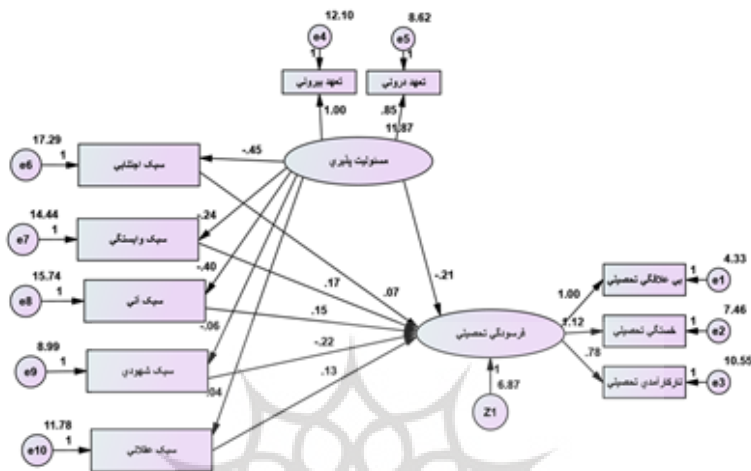
1. Mahalanobis Distance

2. Multivariate Normality

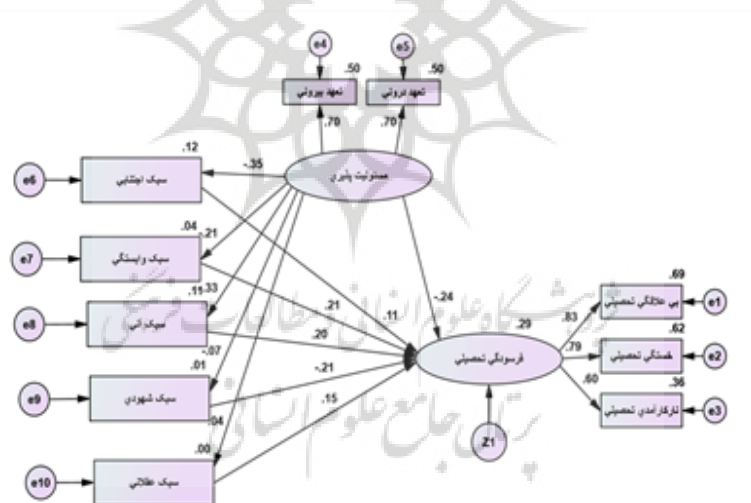
3. Maximum Likelihood

جهت بررسی فرضیه های تحقیق از رویکرد مدل سازی معادله ساختاری کوواریانس محور استفاده گردید، برآوردهای مربوط به شاخص های برازش کلیت مدل و پارامتر اصلی (اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای مستقل بر متغیر فرسودگی تحصیلی) در شکل و جداول زیر گزارش شده است:

خروجی آزمون کولموگروف - اسمیرنوف نشان داد که فرض نرمال بودن داده ها نقض نشده است. به عبارت دیگر، سطح معناداری آزمون برای همه مقیاس های پژوهش، بالاتر از ۰/۰۵ شده است و لذا ادعای نرمال بودن توزیع داده ها پذیرفته شده و می توان از آزمون های پارامتریک و مدل یابی معادله ساختاری کوواریانس محور استفاده کرد.

شکل ۱. مدل اولیه عوامل مؤثر بر فرسودگی تحصیلی در حالت غیر استاندارد

شکل ۲. مدل اولیه عوامل مؤثر بر فرسودگی تحصیلی در حالت استاندارد

جدول ۳. برآورد شاخص های ارزیابی کلیت مدل معادله ساختاری اولیه

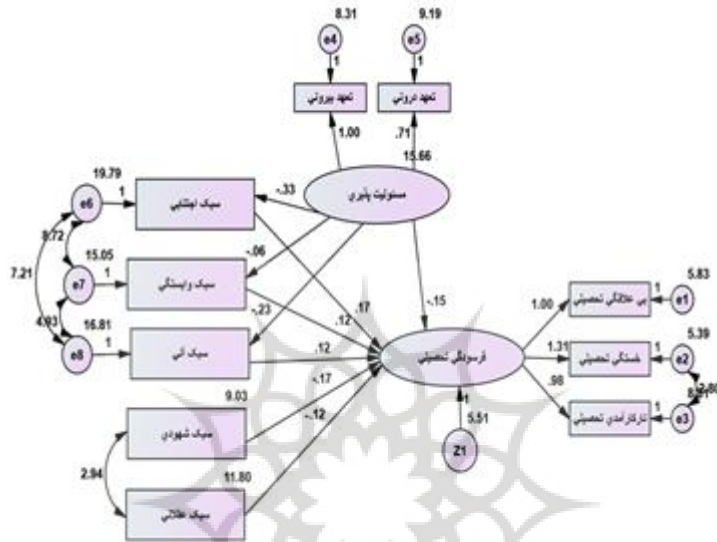
شاخص	IFI	NFI	RMSEA	CMIN/DF	DF	CFI	TLI	GFI	CMIN
مقدار	۰/۷۲۴	۰/۶۹۶	۰/۱۴۷	۷/۵۹۰	۲۹	۰/۷۱۸	۰/۵۶۲	۰/۸۷۰	۲۳۰/۵۴۵

جدول ۴. برآورد شاخص های ارزیابی کلیت مدل معادله ساختاری اصلاح شده

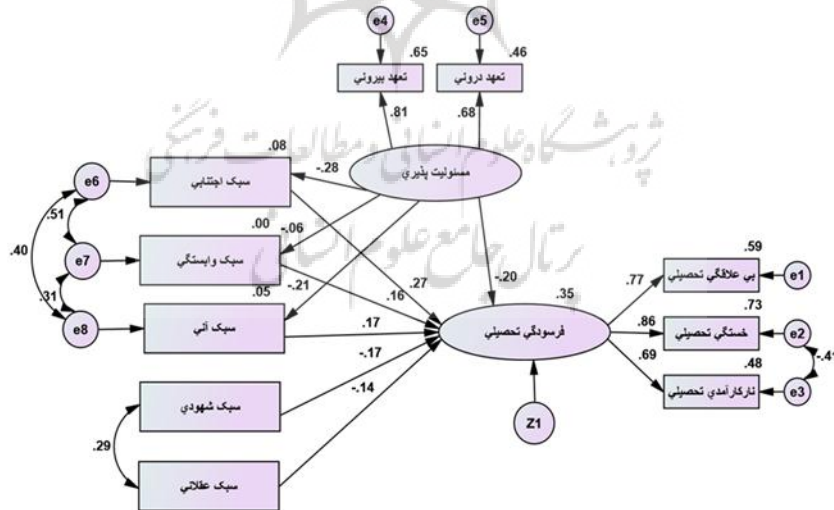
شاخص	IFI	NFI	RMSEA	CMIN/DF	DF	CFI	TLI	GFI	CMIN
مقدار	۰/۹۶۴	۰/۹۳۲	۰/۰۵۷	۲/۰۵۷	۲۶	۰/۹۶۳	۰/۹۳۶	۰/۹۶۸	۵۳/۴۷۵
دامنه قابل قبول	>۰/۹	>۰/۹	<۰/۰۸	<۳	-	>۰/۹	>۰/۹	>۰/۹	-

شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل معادله ساختاری با توجه به دامنه مطلوب این شاخص‌ها در مجموع بیانگر این است که مدل مفروض تدوین شده توسط داده‌های پژوهش حمایت می‌شوند، به عبارت دیگر برازش داده‌ها به مدل برقرار است و شاخص‌های برازش دلالت بر مطلوبیت مدل معادله ساختاری دارند.

شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل معادله ساختاری با توجه به دامنه مطلوب این شاخص‌ها در مجموع بیانگر این است که مدل مفروض تدوین شده توسط داده‌های پژوهش حمایت نمی‌شوند، به عبارت دیگر برازش داده‌ها به مدل برقرار نیست و مدل نیازمند اصلاح است. برای دستیابی به نتایج دقیق‌تر، پس از اصلاح مدل و حذف روابط غیرمعنی دار در مدل اولیه، مدل مجدداً برآورد شد.

شکل ۳. مدل اصلاح شده عوامل مؤثر بر فرسودگی تحصیلی در حالت غیر استاندارد

شکل ۴. مدل اصلاح شده عوامل مؤثر بر فرسودگی تحصیلی در حالت استاندارد (مدل ساختاری پژوهش)

جدول ۵. برآورد اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای مستقل بر متغیر فرسودگی تحصیلی در مدل اصلاح شده

برآورد						ضرب تعیین	متغیر وابسته	متغیر میانجی	متغیر مستقل
کل		غیر مستقیم		مستقیم					
P	مقدار	P	مقدار	P	مقدار				
۰/۰۰۱	۰/۲۶۹	-	-	۰/۰۰۱	۰/۲۶۹	-	-	سبک اجتنابی	
۰/۰۰۷	۰/۱۶۱	-	-	۰/۰۰۷	۰/۱۶۱	-	-	سبک وابستگی	
۰/۰۰۳	۰/۱۷۰	-	-	۰/۰۰۳	۰/۱۷۰	-	-	سبک آنی	
۰/۰۰۱	-۰/۱۷۴	-	-	۰/۰۰۱	-۰/۱۷۴	-	-	سبک شهودی	
۰/۰۰۹	-۰/۱۳۸	-	-	۰/۰۰۹	-۰/۱۳۸	۰/۳۵	فرسودگی تحصیلی	سبک عقلانی	
۰/۰۰۴	-۰/۲۰۲	-	-	۰/۰۰۴	-۰/۲۰۲	-	-	مسئولیت پذیری	
۰/۰۰۱	-۰/۳۵۷	۰/۰۱۲	-۰/۰۷۶	۰/۰۰۱	-۰/۲۸۱	-	-	مسئولیت پذیری	
۰/۰۰۱	۰/۲۲۲	۰/۸۹۴	-۰/۰۰۹	۰/۰۰۲	-۰/۲۱۳	-	-	مسئولیت پذیری	
۰/۲۵۴	-۰/۰۹۶	۰/۰۳۴	-۰/۰۳۶	۰/۳۶۳	-۰/۰۶۰	-	-	مسئولیت پذیری	

$$Z_{Value} = \frac{A \cdot B}{\sqrt{B^2 \cdot S_a^2 + A^2 \cdot S_b^2}}$$

که در فرمول بالا A ضریب رگرسیونی رابطه میان متغیر مستقل و میانجی، B ضریب رگرسیونی رابطه میان متغیر میانجی و وابسته، S_a خطای استاندارد رابطه میان متغیر مستقل و میانجی، S_b خطای استاندارد رابطه میان متغیر میانجی و وابسته می‌باشد.

الف) بر اساس فرمول فوق مشخص شد که مسئولیت‌پذیری با میانجی‌گری سبک تصمیم‌گیری اجتنابی بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه تأثیر دارد و آماره سوبل برای آن $3/252 - (P > 0/01)$ محاسبه شد که چون از قدرمطلق $1/96$ بیشتر شده است نشانگر تأیید نقش معنی‌دار و میانجی متغیر سبک تصمیم‌گیری اجتنابی بین متغیرهای مسئولیت‌پذیری و فرسودگی تحصیلی است.

ب) از طرفی دیگر نتایج نشان داد مسئولیت‌پذیری با میانجی‌گری سبک تصمیم‌گیری وابستگی بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه تأثیر ندارد، چراکه آماره سوبل برای آن $0/938 - (P > 0/05)$ محاسبه شد و چون از قدرمطلق $1/96$ کمتر شده است نشانگر عدم تأیید نقش میانجی متغیر سبک تصمیم‌گیری وابستگی بین متغیرهای مسئولیت‌پذیری و فرسودگی تحصیلی است.

ج) در انتها نیز مشخص شد مسئولیت‌پذیری با میانجی‌گری سبک تصمیم‌گیری آنی بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه

بر حسب مقادیر برآوردشده، می‌توان تحلیل فرضیه‌های تحقیق را بدین صورت مطرح کرد:

طبق نتایج جدول ۵ اثر مستقیم متغیر مسئولیت‌پذیری بر متغیر فرسودگی تحصیلی به لحاظ آماری معنادار است ($P < 0/01$ و $\beta = -0/202$). این تأثیر، منفی و معنی‌دار است.

از طرفی با توجه به نتایج، مشخص شد که اثر مستقیم متغیر سبک‌های تصمیم‌گیری اجتنابی ($P < 0/01$ و $\beta = 0/269$)، وابستگی ($P < 0/01$) و آنی ($\beta = 0/170$ و $P < 0/01$) بر متغیر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه به لحاظ آماری معنادار است که این رابطه، مثبت و معنی‌دار است. از سویی دیگر مشخص شد اثر مستقیم متغیر سبک‌های تصمیم‌گیری شهودی ($P < 0/01$ و $\beta = -0/174$) و عقلانی ($P < 0/01$ و $\beta = -0/138$) نیز بر متغیر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه به لحاظ آماری معنادار است اما این رابطه، منفی و معنی‌دار است.

در نهایت، یافته‌های پژوهش نشان داد مسئولیت‌پذیری با میانجی‌گری سبک‌های تصمیم‌گیری بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه تأثیر دارد. بر اساس اطلاعات مدل ۴ و جدول ۵، تأثیر متغیر مسئولیت‌پذیری بر سبک‌های شهودی و عقلانی معنی‌دار نبوده است بنابراین میانجی‌گری این دو متغیر معنی‌دار نیست. در ادامه برای بررسی معنی‌دار بودن نقش میانجی سبک‌های اجتنابی، آنی و وابستگی از آزمون سوبل استفاده شد و با استفاده از فرمول زیر، آماره سوبل محاسبه گردید:

کارآمد در مواجهه با تکالیف تحصیلی، کمتر احساس ناتوانی نموده و میزان استرس و اضطراب تحصیلی کمتری را به دلیل مدیریت زمان و انجام کارها در موقع مناسب تجربه نموده و در نتیجه میزان کمتری از فرسودگی تحصیلی را در مقایسه با دانش‌آموزان دارای بی‌مسئولیتی گزارش می‌کنند (صائمی، دیلم، داغی، ۱۳۹۳).

همچنین، طبق نتایج بدست آمده از یافته‌های پژوهش، فرضیه دوم تا ششم پژوهش مبنی بر اینکه سبک‌های تصمیم‌گیری بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه تأثیر دارد، تأیید می‌شود. این یافته از پژوهش با نتایج مطالعات پیشین مانند نتایج مطالعه برن (۲۰۰۸)، پارکر، واندی و باروک (۲۰۰۷)؛ تانهم (۲۰۰۴)، اسپچوماکر (۲۰۱۰)، نظریان و مختاری دینانی (۱۳۹۷)، هادی زاده مقدم و پهرانی (۱۳۹۴) همسو می‌باشد.

در تبیین یافته فوق می‌توان گفت وقتی فرد دارای سبک تصمیم‌گیری وابستگی باشد به دلیل اینکه همواره از عدم استقلال فکری رنج می‌برد و برای تصمیم‌گرفتن و حل مسائل روزمره خود متکی به حمایت دیگران می‌باشد، بنابراین در مواجهه با تکالیف درسی با نوعی از تنش و تجربه هیجانات منفی مانند نشخوار فکری و فاجعه‌نمایی روبرو شده و همین امر می‌تواند منجر به احساس ناتوانی و اقدام منفی در عملکرد تحصیلی شود (والکر و بریتسامیتر، ۲۰۱۵). همچنین، می‌توان تبیین نمود که وقتی دانش‌آموز سبک تصمیم‌گیری آنی دارد، یعنی احساس تنش و فشار در تصمیم‌گیری و عملکرد بدون تأمل باشد، در زمان تصمیم‌گیری به اهداف کوتاه مدت توجه نموده و چون نمی‌تواند اهداف بلند مدت را در نظر بگیرد چندان به انجام منظم تکالیف درسی خود توجه نداشته و لذت‌های کوتاه مدت در زندگی روزمره مانند رفتن به مهمانی، تعاملات با همسالان، تماشای برنامه‌های تلویزیونی و... را به مطالعه و اختصاص دادن وقت به مطالعه فشرده ترجیح داده و در نتیجه در زمان امتحانات پایان ترم نتیجه نامناسبی کسب نموده و همین امر می‌تواند به احساس ناتوانی در عملکرد تحصیلی و در نهایت فرسودگی تحصیلی منجر شود (خالقی‌خواه و همکاران، ۱۳۹۸). از طرفی فرد دارای سبک تصمیم‌گیری اجتنابی از تصمیم‌گیری فراری بوده و به نوعی با تعلل‌ورزی و اجتناب به مسائل مرتبط با تحصیل واکنش نشان می‌دهد و همین تعلل‌ورزی منجر به انجام ناقص تکالیف یا عدم انجام تکالیف و مطالعه کامل همراه با یادگیری شده و چنانچه این امر تکرار شود می‌تواند با افت عملکرد تحصیلی و فرسودگی

تأثیر دارد و آماره سو بل برای آن $2/863 - (P > 0/05)$ محاسبه شد که چون از قدر مطلق $1/96$ بیشتر شده است نشانگر تأیید نقش میانجی متغیر سبک تصمیم‌گیری آنی بین متغیرهای مسئولیت‌پذیری و فرسودگی تحصیلی است.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی رابطه ساختاری مسئولیت‌پذیری و فرسودگی تحصیلی با میانجی‌گری سبک‌های تصمیم‌گیری دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه انجام گرفت و براساس نتایج بدست آمده فرضیه اول پژوهش تأیید می‌شود. این یافته از پژوهش مبنی بر اینکه بین مسئولیت‌پذیری با فرسودگی تحصیلی در دانش‌آموزان رابطه معناداری وجود دارد؛ به این معنی که با افزایش مسئولیت‌پذیری میزان فرسودگی تحصیلی کاهش می‌یابد با نتایج اغلب مطالعات پیشین مانند نتایج مطالعه آولاک، کوین، ویلسون (۲۰۱۶)، چانگ، لی، بایون، سونگ و لی (۲۰۱۵)، سپاه منصور (۱۳۹۶)، صائمی، دیلمی و اکبری داغی (۱۳۹۳) و خدیوی و الهی (۱۳۹۲) همسو است.

در واقع بی‌مسئولیتی موجب ناتوانی در برقراری روابط سالم و محبت‌آمیز با دیگران، ناتوانی در تصمیم‌گیری، شکست‌های پیاپی تحصیلی، ترک تحصیل و مهمتر از همه روی آوردن به رفتارهای ناسازگارانه و پرخاشگرانه خواهد شد (ویت، ۲۰۰۳)، به نقل از خدیوی و ایران‌اللهی، (۱۳۹۲) با توجه به نظریه گلاسر که معتقد است مشکل انسان‌ها و ناهنجاری‌ها در زندگی آن‌ها از مسئولیت‌نپذیرفتن است؛ زیرا آن‌ها نمی‌توانند نیازهای اساسی خود را براساس وضعیت صحیح و انسان‌دوستانه ارضا کنند، اینگونه تبیین می‌شود که دانش‌آموزان دارای پیشرفت تحصیلی بالاتر در برابر دانش‌آموزان دارای پیشرفت تحصیلی پایین‌تر دارای قدرت مسئولیت‌پذیری بالاتری هستند و پذیرش مسئولیت خود یکی از عوامل مؤثر در کسب موفقیت و تجربه هیجانات مثبت و خوشایند و در نتیجه کاهش فرسودگی تحصیلی است (گلاسر، ۱۹۶۷، به نقل از شارف، ۱۳۸۶). وقتی دانش‌آموزی مسئولیت‌پذیری بالایی دارد، در تعاملات خود با محیط مدرسه، معلمان و همکلاسی‌ها به شکل موفق‌تری عمل می‌کند و همین امر منجر به دریافت بازخورد مثبت‌تر و فرصت یادگیری بیشتر می‌گردد و در نتیجه بهتر به امور تحصیلی خود رسیدگی نموده و کمتر دچار فرسودگی تحصیلی می‌شود. به علاوه، این دانش‌آموزان به دلیل استفاده از راهبردهای حل‌مسأله

هیجانی و تحصیلی همراه شود (گریگوری، سونش، فایتوسا، بنیسک، هایوگس و سالس، ۲۰۱۷).

همچنین، نتایج نشان داد که سبک‌های تصمیم‌گیری شهودی و عقلانی در رابطه بین مسئولیت‌پذیری و فرسودگی تحصیلی معنی‌دار نبوده است و نتوانسته‌اند نقش میانجی‌گری داشته باشند اما سبک‌های تصمیم‌گیری اجتنابی، آنی و وابستگی در رابطه بین مسئولیت‌پذیری و فرسودگی تحصیلی معنی‌دار بوده و نتوانسته‌اند نقش میانجی داشته باشند؛ بنابراین فرضیه پژوهش در سطح نقش میانجی‌گر داشتن برای سه سبک تصمیم‌گیری فوق‌الذکر تأیید می‌شود. این یافته از پژوهش با نتایج مطالعات پیشین مانند نتایج مطالعه آولاک و همکاران (۲۰۱۶)، چانگ و همکاران (۲۰۱۵)، سپاه منصور (۱۳۹۶)، نظریان و مختاری دینانی (۱۳۹۷) و صائمی و همکاران (۱۳۹۳) همسو می‌باشد.

مسئولیت‌پذیری در رابطه با محیط تحصیلی، درس و تکالیف محوله اقتضا می‌کند که دانش‌آموز پیگیر مسائل درسی باشد اما در اینکه دانش‌آموز چگونه به مسئله و اهمیت آن توجه نمایند و چقدر به مسائل تحصیلی وقت اختصاص بدهد به این بستگی دارد که چگونه به مسائل تحصیلی بنگرد و سبک تصمیم‌گیری وی در این زمینه چه نوعی باشد. در این خصوص که چرا دو سبک تصمیم‌گیری شهودی و عقلانی نتوانسته‌اند نقش میانجی را در ارتباط بین دو متغیر مسئولیت‌پذیری و فرسودگی تحصیلی ایفا کنند می‌توان به جمعیت مورد مطالعه، طولانی بودن سؤالات پرسشنامه‌ها و تأثیر متغیرهای دموگرافیک بر متغیرهای پژوهش اشاره نمود چرا که نوع فرهنگ و سن و جنسیت آزمودنی‌ها می‌تواند بر میزان مسئولیت‌پذیری و قدرت تفکر و تصمیم‌گیری فرد تأثیرگذار باشد و از طرفی عدم رشد کامل شناختی نوجوانان و تفکر انتزاعی و عقلانی رشد نیافته آن‌ها در این سن نیز مزید بر علت شده است تا این دو سبک که به رشد کامل شناختی نیاز دارند، نتوانند نقش میانجی‌گری ایفا کنند.

در تبیین اینکه سبک‌های تصمیم‌گیری ناکارآمد (سبک اجتنابی، آنی و وابستگی) چگونه نتوانسته‌اند نقش میانجی داشته باشند می‌توان استدلال نمود که وقتی فرد در زمینه تعهد و پذیرش مسئولیت در زمینه تحصیل که اغلب با تنش و استرس و اضطراب همراه است دچار تردید باشد، این سبک‌های تصمیم‌گیری ناکارآمد و معیوب می‌توانند وضعیت را تشدید نموده و با ایجاد اهمال‌کاری هرچه بیشتر در فرد منجر به دوری‌گزیدن از انجام به

موقع و تلاش هرچه بیشتر در انجام مسائل تحصیلی شده و با کسب نتایج نامطلوب و ایجاد نوعی از درماندگی و احساس ناکامی، احتمال احساس خستگی هیجانی و ناتوانی را در فرد تشدید نموده و منجر به فرسودگی تحصیلی شود.

این مطالعه نیز همانند سایر مطالعات با محدودیت‌هایی همراه بوده است. به دلیل اینکه جمعیت پژوهش حاضر تنها محدود به دانش‌آموزان یک جنس (پسر) بوده است باید از تعمیم نتایج پژوهش به دیگر جمعیت‌ها محتاط بود و از آنجا که این پژوهش از نوع مطالعات همبستگی می‌باشد، لذا باید در استنباط علی از نتایج آن جوانب احتیاط را رعایت کرد. در این پژوهش امکان و فرصت بررسی مقایسه‌ای بین دانش‌آموزان دو جنس (دختر - پسر) وجود نداشت. در این پژوهش از ابزارهای خودگزارشی (پرسشنامه) استفاده شده است، و این امر می‌تواند موجب خستگی آزمودنی‌ها و کاهش دقت آن‌ها و تا اندازه‌ای تحریف در پاسخگویی به سؤالات شده باشد. پیشنهاد می‌گردد با توجه به اینکه پژوهش حاضر بر روی دانش‌آموزان متوسطه دوم انجام گرفت، بنابراین بهتر است پژوهش‌های بعدی بر روی دانش‌آموزان مقاطع دیگر نیز انجام گیرد تا با اطمینان بیشتری نتایج تعمیم داده شود. از طرفی دیگر نتایج این مطالعه نشان داد که مسئولیت‌پذیری بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر داشته است، لذا می‌توان از نتایج این مطالعه در مدارس به ویژه بخش مرتبط با روانشناسی و مشاوره و در اداره آموزش و پرورش در برنامه‌های حوزه پیشگیری از افت تحصیلی و بهبود وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان با ارتقای مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان استفاده نمود. و در نهایت نتایج این مطالعه نشان داد که سبک‌های تصمیم‌گیری نیز بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر داشته است، لذا می‌توان از نتایج این مطالعه جهت اطلاع‌رسانی به خانواده‌ها و والدین به منظور آگاهی از تأثیرات سبک تصمیم‌گیری فرزندان که در خانواده رشد نموده و تقویت یا تخریب می‌شود، بر وضعیت تحصیلی فرزندان استفاده نمود.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول در رشته مشاوره در دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی تهران می‌باشد.

حامی مالی: این پژوهش در قالب پایان‌نامه کارشناسی ارشد بوده و بدون حمایت مالی می‌باشد.

نقش هر یک از نویسندگان: نویسنده اول، محقق اصلی این پژوهش بوده و به ترتیب نویسنده دوم استاد راهنما و نویسنده سوم استاد مشاور پایان‌نامه می‌باشند.

تضاد منافع: نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منفعی در رابطه با این پژوهش اعلام نمی‌نمایند.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از اساتید راهنما و مشاور این پژوهش که من را در انجام این تحقیق یاری نمودند تشکر و قدردانی می‌گردد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

References

- Ahola, K &, Hakanen, J. (2007). Job strain, burnout, and depressive symptoms: A prospective study among dentists. *Journal of Affective Disorders*, 104(24), 103-110. [\[link\]](#)
- Askari, Saeed, Hojjatkah, Seyed Mohsen and Mokhtar, Haidar Beigi (2015). Relationship of family communication patterns, perfectionism and social support with academic self-efficacy among female high school students, *Journal of Psychological Sciences*, 56 (14), 581-557. (persian). [\[link\]](#)
- Aulak, D. S., Quinn, B., & Wilson, N. (2016). Student burnout. *British dental journal*, 220(5), 219-220. [\[link\]](#)
- Chang, E., Lee, A., Byeon, E., & Lee, S. M. (2015). Role of motivation in the relation between perfectionism and academic burnout in Korean students. *Personality and Individual Differences*, 82, 221-226. [\[link\]](#)
- Crossley, C. D., & Highhouse, S. (2005). Relation of Job Search and Choice Process with subsequent satisfaction. *Journal of Economic Psychology*, 26(2), 255-268. [\[link\]](#)
- Gregory ME, Sonesh SC, Feitosa J, Benishek LE, Hughes AM, Salas E. (2017). Decision Making on the Labor and Delivery Unit: An Investigation of Influencing Factors. *Hum Factors*, 59(6), 937-955. [\[link\]](#)
- Hadizadeh Moghadam, Akram and Tehrani, Maryam (2008). A Study of The Relationship Between General Decision Making Styles Of Managers in Public Organizations. *Journal of Public Administration*, 1 (1), 138-123. (persian). [\[link\]](#)
- Jalalvand, Mostafa, Lotfi Kashani, Farah and Vaziri, Shahram (2020), The relationships between perfectionism, mindfulness and academic burnout with mediating role of unconditional self-acceptance and coping style in high school boy students, *Journal of Psychological Sciences*, 86 (19), 264-254. (persian). [\[link\]](#)
- Khadivi, Assadollah and Elahi, Iran (2013). Surveying the Relationship between Responsibility and Academic Achievements of Female Students in the First Grade of Secondary School (7th grade) in the City of Mahabad, *Women and Family Studies* 6 (22), 59-37. (persian). [\[link\]](#)
- Khaleghikhah, Ali, Najafi, Habibeh and Hosseini, Seyedeh Raheleh. (2019), Effect of Cultural Intelligence and Social Intelligence on Investigation Decision Making Style of Managers and Employees, *Social Psychology Research Quarterly* 9 (34): 102-83. (persian). [\[link\]](#)
- Maslach, C., & Jackson, S. E. (1984). Burnout in organizational setting. *Applied Social Psychology Annual*, 5(2), 133-153. [\[link\]](#)
- Monsefi, Sara, Ahadi, Hassan and Hatami, Hamidreza (2018). Investigate the effectiveness of supportive group reality therapy on the hope and responsibility of divorced women of victim of domestic violence. *Journal of Psychological Sciences*, 69 (17), 574-567. (persian). [\[link\]](#)
- Nazarian Madvani, Abbas and Mokhtari Dinani, Maryam (2018). The relationship between decision making styles of coaches with player's burnout of the Iranian Premier League. *Journal of Research in Sports Management and Motor Behavior*, 8 (15), 39-27. (persian). [\[link\]](#)
- Parker, A. M., Wandl, B. B & Baruch, F. (2007), "Maximizes versus Satisfiers: Decision-Making Styles, Competence and Outcomes", *Judgment and Decision Making*, 2(6), 342-344. [\[link\]](#)
- Rios-Risquez MI, Garcia-Izquierdo M, Sabuco-Tebar ELA, Carrillo-Garcia C, Solano-Ruiz C. (2018). Connections between academic burnout, resilience, and psychological well-being in nursing students: A longitudinal study. *J Adv Nurs*, 74(12), 2777-2784. [\[link\]](#)
- Saemi, Hassan, Deylam, Samaneh and Akbari Daghi, Hamzeh. (2014), Relationship between self-regulated learning and responsibility with academic burnout among high school students in east of Golestan province, *Educational Research Journal*, 9 (40), 32-17. (persian). [\[link\]](#)
- Salmela-Aro, K., Savolainen, H. & Holopainen, L. (2008). Depressive symptoms and school burnout during adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 6(3), 34-45. [\[link\]](#)
- Salmela-Aro K & Upadyaya K. (2017). Co-development of educational aspirations and academic burnout from adolescence to adulthood in Finland. *Research in Human Development*. 14(2), 106-121. [\[link\]](#)
- Sepah Mansour, Mojgan (2017). The mediating role of teacher-student conflict in relationship between responsibility, *Journal of Psychological Methods and Models*, 2 (28), 116-110. (persian). [\[link\]](#)
- Thunholm, P. (2004). Decision-Making Style: habit, style or both?. *Journal of Personality and Individual Differences*, 36(4), 931-944. [\[link\]](#)
- Walker A & Breitsameter C. (2015). Ethical decision-making in hospice care. *Nurs Ethics*, 22(3), 321-30. [\[link\]](#)
- Wang M., Guan H., Li Y., Xing C., Rui B. (2019). Academic burnout and professional self-concept of nursing students: A cross-sectional study. *Nurse Educ Today*. 77, 27-31. [\[link\]](#)
- Ying, L., Wang, Y., Lin, C., & Chen, C. (2016). Trait resilience moderated the relationships between PTG and adolescent academic burnout in a post-disaster context. *Personality and Individual Differences*, 90, 108 -112. [\[link\]](#)